

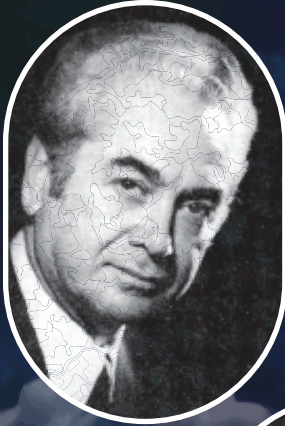
düşünüm

Statik Değil Dinamik
Bir Kemalizm İçin

Devrim Şehitleri
Özel Sayısı Aralık'24

İki aylık dijital düşünce ve kültür dergisi

İNANDILAR, DÖVÜŞTÜLER, ÖLDÜLER.

düşünüm

İki aylık dijital düşünce ve kültür dergisi

SUNUŞ

Atatürkçü Düşünce Topluluğu olarak, Kemalist Düşünce'nin Türkiye için tükenmeyecek umut ve daimi yol göstericisi olduğuna inanıyor, ortak değerlere sahip arkadaşlarımızla birlikte emin adımlarla Kemalist kadrolar oluşturmak için gerçekçi, tutarlı, bilgili ve diretken olmamız gerektiğini biliyoruz.

Bu bağlamda örgütsel birikim gösterme ve kurumsallaşma amacıyla olan üyelerine, akademik, kültürel ve ilkesel gelişim alanlarında fayda sağlamayı amaç edinen bir topluluğuz.

Dolayısıyla bu dergi, mücadeledeki düşünsel varlığını bir adım daha ileriye götürebilmek için bilimle, sanatla, felsefeyle ve bunları temel alan her türlü düşünsel eylemle kendisini geliştirmesi gerektiği bilincine sahip bir topluluğun üretkenliğidir.

Uludağ Üniversitesi
Atatürkçü Düşünce Topluluğu'nun
Yayın Organıdır.

Düşünüm Dergisi

dusunumdergisi.com

dergi@dusunumdergisi.com

   /dusunumdergisi

U.Ü. Atatürkçü Düşünce Topluluğu

adt.uludag.edu.tr

adt@uludag.edu.tr

   /uludagadt

İÇİNDEKİLER

- 4 Mustafa Fehmi Kubilay: Cumhuriyet Devrimlerinin İlk Şehidi ve Laiklik Savunuculuğu
Furkan Kayabaşı
-
- 6 Muammer Aksoy
Atilla
-
- 8 Bahriye Üçok
ODTÜ ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE TOPLULUĞU
-
- 10 Gerçeğin İzinde Bir Aydın: Uğur Mumcu
Seda TAPLAKTEPE
-
- 14 Türkiye'nin Çağdaşlaşma ve Demokrasi Mücadelesine Adanmış Bir Ömür: Ahmet Taner Kışlalı
Seda TAPLAKTEPE
-
- 17 Türk Tarihçiliğinin Cesur Sesi: Necip Hablemitoğlu
Fatma YILDIZ
-

Mustafa Fehmi Kubilay: Cumhuriyet Devrimlerinin İlk Şehidi ve Laiklik Savunuculuğu

Mustafa Fehmi Kubilay, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş dönemindeki laiklik ve devrim ilkelerini koruma mücadelesinin sembol isimlerinden biridir. 23 Aralık 1930 tarihinde Menemen'de meydana gelen olaylar, Kubilay'ın şehit edilmesiy-le sonuçlanmış ve Cumhuriyet tarihine "Menemen Olayı" olarak geçmiştir. Bu olay, sadece bir irtica hareketi olmanın ötesinde, Cumhuriyet'in laiklik ilkesine karşı yöneltilen sistematik bir tehdit olarak değerlendirilmelidir.

1906 yılında Adana'da doğan Mustafa Fehmi Kubilay, Giriş'ten Türkiye'ye göç eden bir ailenin çocuğudur. İlköğretimini Antalya Muallim Mektebi'nde tamamlayan Kubilay, Bursa Öğretmen Okulu'ndan mezun olmuş ve öğretmen olarak çeşitli yerlerde görev yapmıştır. Askerlik görevini asteğmen olarak yapmak üzere Menemen'deki 43. Piyade Alayı'na atanması, onun hayatında dönüştürücü olmayan bir sürecin başlangıcı olmuştur.

Menemen Olayı ve Devrim Karşıtı Hareketler

Menemen Olayı, 23 Aralık 1930 tarihinde Manisa'dan gelen bir grubun Menemen'de şeriat talepleriyle ayaklanma başlatmasıyla başlamıştır. Bu olay, Cumhuriyet'in ilk yıllarında meydana gelen devrim karşıtı hareketlerin sosyo-politik arka planına ışık tutmaktadır. O dönemde, Türkiye Cumhuriyeti'nin laiklik ilkesi, sadece hukuk ve idari düzenlemelerle değil, aynı zamanda toplumun geleneksel yapısıyla da bir çatışma içindeydi. Grubun lideri Derviş Mehmet, halkı Cumhuriyet rejimine karşı kısırtarak şeriatın yeniden ilan edilmesi çağrısında bulunmuş ve bu talepler hem ekonomik hem de ideolojik çatışmalardan beslenmiştir. Osmanlı'dan kalan dini sınıfların ve çeşitli tarikatların, Cumhuriyet'in modernizasyon programlarına uyum sağlayamaması, bu tür ayaklanmaların zeminini hazırlamıştır.

Bu bağlamda Kubilay, isyanı bastırmak amacıyla askerî bir görev üstlenmiş, ancak isyancılar tarafından pusuya düşürülerek şehit edilmiştir. Onun vahşice öldürülmesi ve başının kesilerek bir sancağa takılması, devrim karşıtı grupların şiddet ve provokasyon yoluyla Cumhuriyet'in temel ilkelelerini tehdit ettiğini göstermektedir. Bu olay, sadece bireysel bir direniş olarak değil, aynı zamanda Cumhuriyet'in modernite ve laiklik ilkelerine yönelik sistematik bir meydan okuma olarak değerlendirilmelidir.

Laiklik ve Cumhuriyet Devrimleri

Menemen Olayı, Türkiye Cumhuriyeti'nin laiklik ilkesine karşı yöneltilen ilk

büyük meydan okumalardan biri olarak değerlendirilebilir. Bu olay, Mustafa Kemal Atatürk'ün liderliğini yaptığı laiklik politikalarının toplumda yarattığı değişim sürecini anlamak için kritik bir örnek sunmaktadır. Atatürk'ün 1924 Anayasası'ndan itibaren din ve devlet işlerini kesin bir şekilde ayırma politikaları, özellikle hilafetin kaldırılması ve tekke ile zaviyelerin kapatılması gibi adımları, eski rejim yanlıları tarafından tepkiyle karşılanmıştır.

Bu kapsamda Menemen Olayı, laiklik politikasına yönelik şeriat yanlılarının tepkisini somut şekilde gösteren bir direniş olarak tarihe geçmiştir. Atatürk'ün liderliğini yaptığı devrimler, din ve devlet işlerini kesin bir biçimde birbirinden ayırarak modern bir ulus-devlet yapısının temellerini atmıştır. Ancak bu süreç, özellikle eski rejim yanlıları ve şeriat özlümü taşıyan gruplar tarafından sürekli olarak tehdit edilmiştir. Menemen Olayı, bu tehditlerin fiziksel bir isyan boyutuna ulaştığı kritik bir olay olarak öne çıkmıştır. Kubilay'ın şehit edilmesi, Cumhuriyet rejiminin laiklik ilkesine olan bağlılığını daha da güçlendiren bir etki yaratmış, bu ilkenin savunulması için daha sert tedbirlerin alınmasına yol açmıştır. Olayın hemen ardından ilan edilen sıkıyönetim, isyan liderlerinin yakalanması ve yargılanması süreci başlatılmış, sorumluların çoğu idam edilmiştir.

Kubilay ve Cumhuriyet Değerleri

Mustafa Fehmi Kubilay'ın şehit edilmesi, Türkiye Cumhuriyeti'nde hem ulusal hem de uluslararası yankı uyandırırken, laiklik ve Cumhuriyet devrimlerinin kararlılıkla savunulması gerekliliğini bir kez daha gün yüzüne çıkarmıştır. Kubilay'ın vahşice

öldürülmesi, ulusal düzeyde laiklik ilkesine yönelik tehditlerin ne denli ciddi olduğunu göstermiş ve Cumhuriyet rejimine olan desteği arttırmıştır. Hemen ardından ilan edilen sıkıyönetim ve isyan liderlerine yönelik sert tedbirler, Cumhuriyet'in temel değerlerini koruma iradesinin bir göstergesi olarak yorumlanabilir. Uluslararası arenada ise olay, genç Türkiye Cumhuriyeti'nin modernleşme sürecine karşı ortaya çıkan direniş noktalarının altını çizmiş ve Atatürk liderliğindeki reformların önemini göstermiştir. Olay, şeriat yanlılarının radikal eylemleri ile modern bir devletin kuruluşu arasındaki gerilimleri uluslararası toplumun dikkatine sunmuştur. Bu kapsamda, Kubilay'ın şehit edilmesi, genç Cumhuriyet'in hem kendi halkı hem de dünya kamuoyu üzerinde yarattığı etkiyi çok boyutlu olarak ele almayı gerektiren bir olaydır.

Mustafa Fehmi Kubilay, Cumhuriyet tarihinin ilk şehitlerinden biri olarak laiklik savunuculuğunun önemi konusunda bir sembol haline gelmiştir. O, sadece bir asker değil, aynı zamanda Cumhuriyet'in temel değerlerini savunan bir birey olarak hatırlanmaktadır. Her yıl 23 Aralık'ta Menemen'de düzenlenen anma törenleri, Kubilay'ın anısını yaşatmak ve laiklik ilkesinin önemini vurgulamak için bir vesile olmaktadır. Kubilay'ın anısına inşa edilen anıt ve onun şehit edildiği alan, Cumhuriyet değerlerini koruma mücadelesinin mekânsal bir simgesi olarak öne çıkmıştır. Bu alan, Türkiye'nin laiklik ve modernite yolunda attığı adımların hatırlatıcısı olarak büyük bir manevi değer taşımaktadır.

Mustafa Fehmi Kubilay'ın hayatı ve şehit edilmesi, Cumhuriyet devrimlerinin karşı karşıya kaldığı tehditlerin ciddiyetini ve laiklik ilkesinin korunmasının önemini bir kez daha göstermektedir. Kubilay, Türkiye Cumhuriyeti'nin modern ve laik bir yapıya kavuşma yolunda verdiği mücadelenin ilk şehitlerinden biri olarak, sadece tarihsel bir figür değil, aynı zamanda bir ilham kaynağıdır. Onun anısı, Cumhuriyet'in temel değerlerine sahip çıkmanın gerekliliğini her kuşağa hatırlatmaya devam edecektir.

Kaynakça

Çağaptay, S. (2014). *Türkiye'de laiklik ve modernizm* (İ. Çetin, Trans.). Routledge.

Özcan, A. (2007). *Cumhuriyet ve Laiklik*. Türkiye İş Bankası Yayınları.

Göle, N. (1997). *Modernite ve Laiklik: Sosyal Gerilimler ve Tarihsel Perspektifler: Modern Türkiye'nin Oluşumu*. Metis Yayınları.

Cumhuriyet Devrimleri ve Toplumsal Değişim. Tarih ve Toplum Dergisi, 36(2), 45-59. İletişim Yayınları.

Muammer Aksoy

Bazı isimler vardır, yaşadıkları çağın çok ötesinde ışık saçarlar. Onlar, herkesin sustuğu yerde konuşur, karanlığın hüküm sürdüğü bir dönemde aydınlık olurlar. İşte Muammer Aksoy, bu isimlerden biridir.

Muammer Aksoy, 1917 yılında Antalya'nın İbradı ilçesinde dünyaya geldi. Tüm derslerden tam not alarak 1939 yılında İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun oldu. Ardından Zürih Üniversitesinde doktora yaptı. Zürih Üniversitesindeki eğitimini tamamladıktan sonra İstanbul Üniversitesinde asistanlık, Ankara Üniversitesinde ise öğretim üyeliği yaptı. 1957 yılında üniversite yasasında yapılan değişikliklerin üniversitelerin özerkliğine zarar verdiği gerekçesiyle üniversiteden ayrıldı

Muammer Aksoy, kanunların soğuk metinlerini insan haklarıyla, özgürlükle, laiklikle ısıtan bir hukuk bilgesiydi. Onun için hukuk, yalnızca kuralların bir bütünü değil, insan onurunun savunusuydu. 1961 Anayasası'nı hazırlarken özgürlüğün, eşitliğin ve laikliğin altını kalın çizgilerle çizen Aksoy, bu değerlerin yalnızca anayasa metinlerinde kalmaması için hayatı boyunca mücadele etti.

Aksoy 1977'de İstanbul milletvekili olarak meclise girmiş, Avrupa Konseyi Türkiye temsilciliği ve Türk Hukuk Kurumu başkanlığı görevlerini yürütmüştür. 12 Eylül 1980 darbesinden sonra Ankara Barosu başkanlığına seçilmiş ve 1984 yılına kadar bu görevini sürdürmüştür. 1989'da Atatürkçü Düşünce Derneği'ni kurmuş ve kurucu başkanı olmuştur.

Aksoy, her daim Atatürkçü, eşitlikçi ve laik fikirleriyle öne çıkmıştır. Bu düşüncelerinin izinde giderek Atatürkçü Düşünce Derneği'nin kurulmasında büyük rol oynamıştır.

Muammer Aksoy, 31 Ocak 1990'da Ankara'da evinin önünde uğradığı hain bir suikast sonucu yaşamını yitirdi. Ona sıkılan kurşunlar yalnızca bir bedeni hedef aldı; ancak onun fikirlerini ideallerini susturamadı. Aksoy'un düşünceleri ve mücadelesi, karanlığa karşı bir meşale gibi hepimizi aydınlatmaya devam ediyor.

Kaynakça

Hukukbook (30 Ocak 2022). *Prof. Dr. Muammer Aksoy / Büyük Hukukçular / Hukuk Ansiklopedisi*. Retrieved December 25, 2024, from <https://hukukbook.com/muammer-aksoy/>

Bahriye Üçok

Atatürk'ün büyük eseri olan Türk Devrimi'ne hayat veren ve yine onun düşüncelerinin bir ifadesi olan Kemalizm sayesinde pek çok yeniliğe imza atılmış, nice aydınlar yetişmiştir. Bu sayede de Türkiye Cumhuriyeti bulunduğu konumdan çok ileriye taşınmıştır, çağdaş dünyanın bir parçası olmuştur. Bütün bu devrimin ruhunu oluşturan Kemalizm özünde bir ideolojidir. Fakat amaçları ve eserleri göz önüne alındığında ideolojiden öte bir şey olduğu anlaşılır. İdeoloji olmanın ötesinde Kemalizm, bir hayat biçimidir de aynı zamanda. İşte bunun kıymetini bilen pek çok Cumhuriyet aydını, insanlara Kemalizm'i doğru bir biçimde anlatmaya gayret etmiştir.

Kemalist Devrim ve Kemalizm özünde pragmatiktir. Atatürk'ün, milletin ruhundan mülhem prensiplerimiz söylemiyle kaynağını gösterdiği diriliş ve yenilenme olgularına da karşılık gelen Kemalizm, akıl ile bilimi temel alır ve bilim toplumu oluşturmak ülküsüyle hareket eder. Böylece geri bırakılmış Türk toplumunu, gelişmiş toplumların seviyesine çıkartmayı ve bu düzeydeki toplumların da en üst temsilcisi yapmayı amaçlar (Yüceer, 2021). Mustafa Kemal Atatürk'ün en büyük gayelerinden biri ise Türkiye Cumhuriyeti ile birlikte Türk kadınına da muasir medeniyetler seviyesine çıkarmak ve aydın, hayatın her alanında olan kadın figürü yaratmaktır. Bahriye Üçok ise bu bağlamda örnek gösterebileceğimiz aydın cumhuriyet kadınları arasında yer alır.

Bahriye Üçok (1919-1990), otobiyografisini TBMM özgeçmişini için şöyle anlatır: *"Trabzon doğumlu, ilk ve ortaokulu Ordu'da liseyi İstanbul'da Kandilli Kız Lisesinde bitirdim. Ankara Dil ve Tarih Coğrafya fakültesi Ortaçağ Türk ve İslam Tarihi bölümü ile Devlet Konservatuarı Opera bölümünde dört yıl okudum, 3 yıl Samsun Lisesinde Tarih-Müzik-Fransızca dersleri verdim. Prof. Coşkun Üçok'la evlendiğim için Ankara'ya tayin edildim. 8 yıl çeşitli lise ve ortaokullarda hocalıktan sonra 1953'te Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde asistan oldum. 1957'de doktor, 1964'te doçentliğe yükseldim. 1971'de Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay tarafından senato üyeliğine atandım. Beş yıl Divan üyeliğine seçildim. Altı yıl aradan sonra kurulmakta olan Halkçı Parti'ye girdim Halkçı Parti kurucu üyesi olarak Ordu ilinde bu partiyi kurdum ve 6 Kasım seçimlerini kazandım."* Ayrıca, Arapça ve Farsçayı iyi derecede bilen Üçok, İslam dinini çağdaş, gerçekçi ve dinin özünde bulunan hoşgörüyü yorumlamıştır. Bundan kaynaklı olarak 1960'lı yıllardan itibaren tehditler almaya başlaması sebebiyle ken-

dini güvende hissetmediği için akademik çalışmalarına ara vermek zorunda kalmıştır. Kasım 1988'de bir açık oturumda, *"İslam'da örtünmenin ve oruç tutmanın zorunlu olmadığı"* iddialarına dayanan açıklamalarından sonra birçok tepki çekmesiyle birlikte tehditler almaya devam etmiştir. Bahriye Üçok aynı zamanda 19 Mayıs 1989'da kurulan Atatürkçü Düşünce Derneği'nin 13. kurucu üyesidir. Hayatı boyunca emperyalizme karşı durmak, laik ve ulusal olmak gayesini benimsemiştir. Bir insanın hem inançlı hem de laik olabileceğini, Atatürk ilkelerinin ve Kemalizm'in İslam ilkeleriyle çatışmadığını savunur. Yaşam felsefesi Atatürkçülüğün yanında kadın hakları mücadelesi üzerine kurulmuştur; kadınların toplum içindeki yerini sorgulamış, *"İslam Devletlerinde Kadın Hükümdarlar"* başlıklı bir tez yazmıştır. 1986'da girdiği Sosyal Demokrat Halkçı Parti'de 1990 senesinde meclis üyesi konumuna gelmiştir. Hayatının pek çok yılını laiklik, kadın hakları ve irtica meseleleri üzerine çalışmakla geçiren Üçok, 1990 yılının Eylül-Ekim aylarında SHP için laiklik raporu hazırladığı günlerde, evine gelen ve görünürde kitap kargosuna benzeyen bomba patlaması sonucu 6 Ekim 1990 günü hayatını kaybetmiştir. Yapılan suikasti İslami Hareket adlı örgüt üstlenirken, 7 Mayıs 2000 tarihinde Ankara'da yapılan operasyon ve akabinde yapılan soruşturmalar sonucunda başta Uğur Mumcu, Bahriye Üçok, Ahmet Taner Kışlalı ve Muammer Aksoy cinayetleri olmak üzere 22 faili meçhul olayı kapsayan *"Umut Davası"* süreci başlatılmıştır. Hayatını Atatürkçülük, kadın hakları mücadelesi ve Kemalist felsefe üzerine kuran; bu yolda arkasında pek çok eser, makale ve tez çalışması bırakan Profesör Doktor Bahriye Üçok'u saygı ve minnetle anıyor, mücadelesini gelecek nesillere taşıyacağımıza söz veriyoruz. *"Laiklik prensibinde ısrar ediyoruz. Çünkü milli iradenin, insanlığa mal olmuş değerlerin belki de en mu-kaddesi olan din hürriyeti ancak laiklik prensibine bağlanmakla korunabilir."* (Üçok, 2010)

Kaynakça

Cumhuriyet Aydınları. (2019, January 30). Anka Enstitüsü. Retrieved December 25, 2024, from <https://ankaenstitusu.com/cumhuriyet-aydinlari/>

Doç. Dr. Bahriye Üçok (1919 - 6 Ekim 1990). (n.d.). Atatürkçü Düşünce Derneği. Retrieved December 25, 2024, from <https://www.add.org.tr/wp-content/uploads/2022/03/BahriyeUcok.pdf>

Üçok, B. (2010). *Şeriat sarmalında Türkiye: Demokrasi Kitaplığı 2*. Cumhuriyet Kitapları.

Yüceer, S. (2021, February 16). *Kemalizm. Atatürk Ansiklopedisi*. Retrieved December 25, 2024, from <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/kemalizm/>

Cumhuriyet

Yayın Günü: Her Gün
Yayın Yeri: Ankara
Kuruluş Yılı: 1924
Dergi No: 10000

Yayın Günü: Her Gün
Yayın Yeri: Ankara
Kuruluş Yılı: 1924
Dergi No: 10000

Üçok'a bombalı paket

SHP Parti Meclisi üyesi Bahriye Üçok evinde uğradığı suikast sonucu öldürüldü

Bahriye Üçok, Çamaşçı, Tuzak Dava'nın ortaya çıkmasıyla ilgili olarak, 1974'te Bahriye Üçok'un evinde suikast sonucu öldürüldü. Suikastın faili, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından tutuklandı. Suikastın faili, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından tutuklandı. Suikastın faili, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından tutuklandı.

Üçok'un Suikastı
Bahriye Üçok, Çamaşçı, Tuzak Dava'nın ortaya çıkmasıyla ilgili olarak, 1974'te Bahriye Üçok'un evinde suikast sonucu öldürüldü. Suikastın faili, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından tutuklandı. Suikastın faili, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından tutuklandı.

TEPKİLER
İnönü: İktidar görevini yaparın
İnönü, Bahriye Üçok'un suikastı üzerine, iktidarın görevini yaparın dedi. İktidarın görevini yaparın dedi. İktidarın görevini yaparın dedi.

Değerler
Enflasyon oplumunu semiriyor
Enflasyon, toplumun gelirlerini erdirmeye çalışıyor. Enflasyon, toplumun gelirlerini erdirmeye çalışıyor.

ANKARA
Hükümette Polly Peck tedirginliği
Hükümette Polly Peck tedirginliği yaşanıyor. Hükümette Polly Peck tedirginliği yaşanıyor.

ABD'de
Fesmi laireler saydos
ABD'de fesmi laireler saydos. ABD'de fesmi laireler saydos.

Çin geneler yine yolda, bu kez zorda...
Çin genelerinin yolda olduğu bildirildi. Çin genelerinin yolda olduğu bildirildi.

Kandemir ve Tamer'in adı geçiyor
Dışişleri'nde bakan tartışması
Dışişleri Bakanları arasında tartışma yaşandı. Dışişleri Bakanları arasında tartışma yaşandı.

PLAHLARIN
DÜNYADAKI GERÇEK
Dünyadaki gerçekler hakkında bilgi verildi. Dünyadaki gerçekler hakkında bilgi verildi.

Eğitime yeni model hazırlığı

ERHAN ARGEN
Eğitime yeni model hazırlığı için çalışmalar başlatıldı. Eğitim bakanlığı tarafından çalışmalar başlatıldı.

İlgali birini, haydi as kere
İlgali birini, haydi as kere. İlgali birini, haydi as kere.

İktidarın
baş ağrısı
İktidarın baş ağrısı. İktidarın baş ağrısı.

Çağdaş faks
savunması
Çağdaş faks savunması. Çağdaş faks savunması.

TV Amazonian
Amazonian TV. Amazonian TV.

Bağı liderler
daha eşitir
Bağı liderler daha eşitir. Bağ liderleri daha eşitir.

Müslüman
dillerini
küpürler yazıyor
Müslüman dillerini küpürler yazıyor. Müslüman dillerini küpürler yazıyor.

ERHAN ARGEN
Eğitime yeni model hazırlığı için çalışmalar başlatıldı. Eğitim bakanlığı tarafından çalışmalar başlatıldı.

GÖZLEM
LAZİM İRANCI
McFauld
Gözlem Lazim İrancı McFauld. Gözlem Lazim İrancı McFauld.

Gerçeğin İzinde Bir Aydın: Uğur Mumcu

"Türkiye'nin aydınlanma mücadelesinin simge isimlerinden biri olan Uğur Mumcu; yaşamı boyunca kalemiyle doğruları savunmuş, cesur gazeteciliği ve kararlı duruşuyla topluma ışık tutmayı başarmıştır."

"Atatürk'ü anlamak, sadece onun sözlerini tekrar etmek değil, fikirlerini çağdaş bir şekilde hayata geçirmektir."

Bu söz, Uğur Mumcu'nun Atatürk'ün mirasını kuru bir söylemden çıkarıp, geleceği inşa eden bir rehber olarak görme anlayışını yansıtır. Bu söz, Atatürk'ün mirasının yalnızca geçmişe ait bir hatıra olmadığını, onun fikirlerinin ve ilkelerinin bugün de rehberlik etmesi gerektiğini vurgular. Uğur Mumcu burada, Atatürk'ü anlamamanın sadece onun sözlerini ezberlemek ya da törenlerde anmak olmadığını, aksine onun bağımsızlık, özgürlük, bilim ve çağdaşlık anlayışını hayata geçirmenin esas olduğunu ifade eder.

Atatürk'ü anlamak, toplumun sorunlarına onun ilkeleri doğrultusunda çözümler aramak, demokrasiyi güçlendirmek, bilimi rehber edinmek ve bağımsız bir ülke için mücadele etmek demektir. Bu anlayış, Uğur Mumcu'nun kendi gazetecilik ve aydın kimliğinde de görülen bir ilkedir.

Onun kalemi, sadece bir gazetecilik aracı değil, aynı zamanda adaletin, özgürlüğün ve halkın haklarını savunan bir direniş simgesiydi. Mumcu'nun hayatı, sadece bir gazetecinin öyküsü değil, aynı zamanda Türkiye'de demokrasinin ve özgürlük mücadelesinin bir yansımasıdır.

Uğur Mumcu, 22 Ağustos 1942 tarihinde Kırşehir'de dünyaya geldi. İlkokul eğitimine Ankara'nın Ulus semtindeki Devrim İlkokulu'nda başlamış, ardından Bahçelievler'deki Ulubatlı Hasan İlkokulu'nda tamamlamıştır. Ortaöğrenimini Ankara Cumhuriyet Ortaokulu'nda ve Ankara Deneme Lisesi'nde tamamladıktan sonra, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne girmiştir.

Öğrencilik yıllarında yazmaya başlamış olan Mumcu, henüz 20 yaşındayken *"Türk Sosyalizmi"* başlıklı yazısıyla Yunus Nadi Makale Yarışması'nı kazanmıştır. 1965 yılında Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni başarıyla bitirerek mezun olmuştur. Bir süre avukatlık yapmış, ardından 1969-1972 yılları arasında Ankara Üniversitesi'nde Prof. Dr. Tahsin Bekir Baltanın idare hukuku asistanı olarak görev almıştır. Bu dönemde, avukatlık yapmayı bırakmıştır.

Uğur Mumcu'nun yazarlık ve gazeteci-

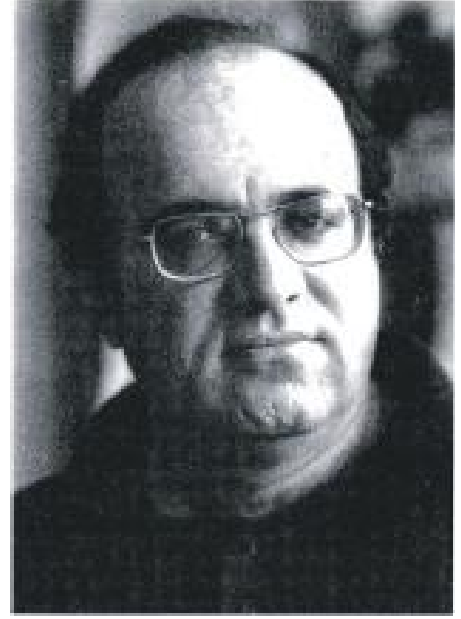
lik kariyerinin temelleri, öğrencilik yıllarında atılmış ve bu süreçte onun Türkiye'deki toplumsal ve siyasal sorunları sorgulayan derin araştırmalar yapmasına zemin hazırlamıştır.

12 Mart 1971 tarihinde gerçekleşen darbeden dolayı askerliğini yapmaya hazırlanırken tutuklandı. Yedi yıl hapse mahkûm edilen Mumcu, Yargıtay'ın kararı bozması sonucu serbest kaldı. Askerlikten sonra üniversitedeki görevinden ayrıldı. 1968 yılında İngiltere'ye gitti. Yazılarına orada devam etti. 25 Şubat'ta Akşam Gazetesindeki inceleme yazılarının sonuncusu yayımlandı. 1 Mart'ta Kim Dergisindeki son yazısı, Londra'dan yolladığı *"Yeter Artık Beyler"* oldu. 976 yılında Güldal Mumcu ile evlendi. 1977 yılında oğlu Özgür, 1981 yılında da kızı Özge dünyaya geldi. İlk yazıları Yön dergisinde yayımlanan Uğur Mumcu yazdığı makalelerle bir yandan Mustafa Kemal Atatürk'ün ilke ve devrimlerini, tam bağımsız bir Türkiye'yi savundu. Sırasıyla Türk Solu, Devrim, Ant dergilerinde çalıştı. 1974-1975 yıllarında Yeni Ortam gazetesinde köşe yazarlığı yaptı. 1975 yılında da Cumhuriyet gazetesinde *"Gözlem"* başlıklı köşesinde köşe yazarlığı yapan aynı zamanda Anka Ajansında çalışmakta olan Mumcu 6 Kasım 1991'de onaylanmadığı gelişmeler üzerine yaklaşık 80 çalışanla gazeteden ayrıldı. 7 Mayıs 1992'de Cumhuriyet'teki yönetim değişikliğinden sonra yeniden gazeteye döndü.

12 Mart döneminde yaşadıkları, gülmece ustaları için bulunmaz bir malzemedi. Kendisi de yazı ve konuşmalarında gülmece öğelerini sık sık kullanırdı. Bu dönemi anlattığı Sakıncalı Piyade adlı yapıtını, Rutkay Aziz ile tiyatroya uyarladı. Sakıncalı Piyade Tiyatro ilk olarak Ankara Sanat Tiyatrosu'nda sahneye kondu ve 700 kez sahnelendi. Aralık'ta, siyasal yaşamda adı duyulan, belli dönemlere damgasını vurmuş birçok ünlünün yaşam öykülerini, siyasal geçmişlerini, bir güldürü zenginliğiyle anlattığı kitabı *"Büyüklerimiz"* yayımlandı.

Mumcu, 1979 yılında Türk Hukuk Kurumu'nun yılın hukukçusu ödülü aldı. Bu ödül, onun hukuk alanındaki bilgi birikimi ve kamu yararına olan katkılarını takdir etmek amacıyla verilmiştir. Mumcu, özellikle meslek hayatında sadece bir avukat değil, aynı zamanda adaletin sağlanması ve hukukun üstünlüğü konusunda toplumun doğru bilgilendirilmesi için de önemli çalışmalar yapmıştır.

1970'lerde, özellikle de 12 Mart 1971 muhtırasından sonra Türkiye'deki hukuk düzeni ve insan hakları ihlalleri konusun-

da dikkat çekici bir duruş sergileyen Uğur Mumcu, bu dönemde hukukun ve demokrasinin korunması için önemli yazılar yazmış ve toplumu bu konuda bilinçlendirmeye çalışmıştır. Hukukçuluğunun yanı sıra, gazeteciliğiyle de Türkiye'deki hukuksal ve siyasal sorunları cesurca dile getirmiş, toplumu aydınlatma konusunda büyük bir sorumluluk üstlenmiştir.

Aynı yıl Çağdaş Gazeteciler Derneği'nin köşe yazarlığı dalında, yılın gazetecisi unvanını alan Mumcu; 1980, 1982 ve 1983 yılında İstanbul Gazeteciler Cemiyeti'nin inceleme ve röportaj dallarındaki ödülleri değer gördü. 1985 yılında ise Nokta dergisinin yılın doruktaki gazetecisi ödülünü aldı. Araştırmacı gazeteciliğin öncüsü Atatürkçü, laik, cumhuriyetçi, demokrat bir Türkiye'nin yılmaz savunucusu Uğur Mumcu, kendisine sık sık yöneltilen *"Bir suikasttan korkmuyor musunuz?"* sorularına sürekli olarak *"Hayır. Ben Türkiye'deki karayollarından daha çok korkuyorum. Trafik kazalarında her gün onlarca insan ölüyor"* yanıtını vermişti. Türkiye'de araştırmacı gazeteciliğin öncüsü; Atatürkçü, laik, cumhuriyetçi, demokrat bir Türkiye'nin yılmaz savunucusu Uğur Mumcu; 24 Ocak 1993 günü arabasına konan bir bomba ile inandığı değerler uğruna öldürüldü.

Yüzbinleri sokağa döken olay saat tam 13:25'te yaşandı. Mumcu, o gün eşi ile birlikte, İbn-i Sina Hastanesi'nde tedavi gören Prof. Dr. Kazım Türker'i ziyaret etmek üzere, Gaziosmanpaşa Karlı Sokaktaki evinden çıktı. Yan apartmanın önünde arabasını yıkamakta olan İbrahim Öncül'le selamlaştı ve arabasına doğru yöneldi. Eşi Güldal Mumcu henüz apartmandayken, arabasına binen Mumcu,

kimilerine göre arabasına oturup vitesi boşa aldıktan sonra, kimilerine göre ise, arabanın kapısını açtığı anda tahrip gücü yüksek bombanın patlaması sonucu olay yerinde hayatını kaybetti. Bu suikast ile ilgili gelen bilgiler arasında İslami Kurtuluş Örgütü'nün üstlendiği yönünde oldu. Olaydan hemen sonra gazeteyi arayarak Mumcu'yu cezalandırdıklarını dile getirdi.

Uğur Mumcu'nun alçakça bir saldırı sonucu öldürülmesi bütün yurttaki tepkilerde, Türkiye'de o güne dek benzeri görülmemiş protesto gösterilerine ve tepkilere neden oldu. Olayın duyulmasından hemen sonra başta İstanbul, Ankara, İzmir ve Adana olmak üzere birçok kentte binlerce kişi sokağa döküldü. Düzenlenen yürüyüş ve çeşitli eylemlerle Mumcu'nun öldürülmesi protesto edildi. Gösterilere katılan binlerce yurttan Mumcu'nun katilinin demokrasiyi istemeyen güçler olduğunu belirttiler ve katillerin yakalanarak hesap sorulmasını istediler.

Cumhuriyet gazetesi bürolarına gelen okurlar Mumcu'nun öldürülmesinden duydukları üzüntüyü dile getirdiler. Cumhuriyet'e binlerce faks ve telgraf yağarken, gazete bürolarının santralleri gözü yaşlı okuyucuların telefonlarıyla kilitlendi. Gelen binlerce mesajda başsağlığı dileği iletilirken, Mumcu'yu katleden kanlı ellerin, barış düşmanlarının, ellerini kana buladıkları belirtildi. Çeşitli kişi ve kuruluşlar olayı şiddetle protesto ettiler. Gözyaşlarını tutamayan binlerce okur, Mumcu'nun yeri dolurulamayacak bir hukukçu, araştırmacı gazeteci ve yazar olduğunu vurgulayarak eli kanlı katillerin bir an önce yakalanarak yargı önüne çıkarılmasını istediler. Okurlar bu cinayetin diğer faili meçhul cinayetler gibi karanlıkta kalmaması dileğinde bulundular. Ankara'da, Uğur Mumcu'nun Karlı Sokaktaki evi önünde toplanan ve sayıları on bin kişiyi bulan topluluk, bombanın patladığı yerde mum yakarak kırmızı karanfilden bir tepe oluşturdu.

Mumcu'nun öldürülmesi protesto etmek için İstanbul'da Sepetçiler Kasrı önünde toplanan büyük bir kalabalık, ellerinde meşale ve mumlarla Cumhuriyet gazetesine kadar yürüdüler. Cumhuriyet Merkez Binası dolup taşı. Genci yaşlısı, kadını erkeği, tek vücut tek ses oldu. Binlerce yurttan, hep bir ağızdan katillerin bulunması isteğini dile getirirken çok sayıda okur, Cumhuriyet gazetesinin bahçesinde saygı nöbeti tuttu.

Uğur Mumcu'nun öldürülmesi radyo ve televizyonlarda geniş şekilde yer verildi. Radyo ve televizyonlar haber bültenlerinde olay ilk haber olarak yer aldı. Suikastın sonradan yayını keserek haberi duyuran TRT, gelişmeleri de yine zaman zaman yayını keserek birkaç kez duyurdu. Habere, "Atatürkçülüğün

yılmaz savunucusu, dürüstlüğün simgesi, gazeteci-yazar Uğur Mumcu, arabasına yerleştirilen bomba sonucu hayatını kaybetti" şeklinde giren TRT, akşam ana haber bülteninde şu yorumu yaptı. "Atatürk'ün aydınlık Türkiye'sinde karanlık emelleri için umutsuzca mücadele eden dışarıdan kumandalı güçler bu kez de Atatürkçülüğün yılmaz savunucusu, uluslararası terör uzmanı ve dürüstlüğün simgesi gazeteci Uğur Mumcu'yu seçti. Akademik kariyeri ve araştırmacı gazeteciliği sağlam karakteriyle birleşti. Meslek yaşamı süresince kalemini ülkesinin bütünlüğü için kullandı. Meslek hayatında kolay seçmeyen, angajmana girmeyen ve hiçbir zaman delillere dayanmadan suçlamaya yönelmeyen Uğur Mumcu'nun, araştırmacı kişiliği ve dürüstlüğüyle basınımızda saygın bir yeri vardı. Uğur Mumcu'yu yitirmekten dolayı üzüntümüz büyük. Basın camiasına ve Atatürk ilkelerini savunan herkese başsağlığı diliyoruz."

Uğur Mumcu Cumhuriyet'in temel ilkelerine yönelik bakış açısı, tarihsel bir perspektiften değerlendirilir ve Türkiye'nin toplumsal yapısı ile siyasal dönüşümüne etkileri incelenir. Mumcu, bu ilkeleri genel olarak ilerici ve dönemin koşulları için dönüştürücü bulmakla birlikte, her bir ilkeye dair bazı eleştirilerde de bulunur.

Uğur Mumcu, Cumhuriyet'in temel ilkelerini, Türkiye'nin modernleşme ve bağımsızlık sürecindeki kritik bir rehber olarak görmüş; ancak bu ilkeleri eleştirel bir süzgeçten geçirerek, onların eksikliklerini ve yanlış yorumlanışlarını da dile getirmiştir. Ona göre Cumhuriyet'in temel ilkeleri, Türkiye'nin toplumsal dönüşümünde önemli bir yere sahiptir, ancak sosyal adalet ve halk katılımı ekseninde daha ileriye taşınmalıdır. Uğur Mumcu, Cumhu-

riyet'in temel ilkelerini hem bir miras hem de bir sorumluluk olarak görmüştür. Bu ilkeleri, Türkiye'nin çağdaşlaşma yolunda önemli bir rehber olarak değerlendirmiş; ancak bu rehberin, sosyal adalet ve halkın refahını önceleyen bir anlayışla zenginleştirilmesi gerektiğini savunmuştur.

Uğur Mumcu, Kemalizm'i Türkiye'nin bağımsızlık ve modernleşme mücadelesinin temel ideolojisi olarak görmüştür. Ona göre, Kemalizm bir yandan anti-empyrist ve ilerici bir hareketi temsil ederken, diğer yandan sosyal adalet ve halk katılımı gibi konularda sınırlı bir perspektife sahiptir. Bu bakış açısı, Mumcu'nun eleştirel düşünce geleneği içinde Kemalizm'i sadece tarihsel bir olgu olarak değil, günümüzde de anlamını koruyan bir yol haritası olarak değerlendirdiğini göstermektedir.

Onun analizleri, Kemalizm'in modernleşme ve bağımsızlık mücadelesindeki önemini vurgularken, bu ideolojinin eksik kalan yönlerini tamamlamaya yönelik bir çaba olarak da okunabilir. Mumcu'nun Kemalizm'e yönelik eleştirel bakışı, bugün de bu mirası daha ileriye taşıma arayışımızda yol gösterici bir perspektif sunmaktadır.

Mumcu, 27 Ocak Çarşamba günü yüzbinlerin "Uğur'lar ölmez", "Katiller bulunsun, hesap sorulsun", "Türkiye İran olmayacak" sloganları ile Ankara'da toprağa verildi. Cenaze törenine Türkiye'nin dört bir yanından katılım oldu. Mumcu'ya son yolculuğunda alkışlarla ve sloganlarla eşlik eden yüzbinler, Ankara'da o güne kadar görülmemiş büyüklükte bir cenaze töreni gerçekleştirdiler. Katılımın yüzbinlere ulaşması nedeniyle cenaze töreni sırasında izdiham yaşandı ve kortej oluşturmakta güçlük çekildi. Kalabalık Mumcu'nun naaşına Cebeci Asri

Mezarlığı'na kadar eşlik ederken, cenaze töreni olaysız sona erdi. Uğur Mumcu için ilk tören 1975 yılında beri görev yaptığı Cumhuriyet gazetesinin Ankara bürosu önünde düzenlendi. Törenin 10.30'da gerçekleştirileceğinin duyurulmasına ve zaman zaman sağanak halde yağan yağmura karşın 08. 15'ten itibaren binlerce insan tören yerine akın etti. Cumhuriyet gazetesinde 25 Ocak günü "**Susturamazlar**" manşetiyle yazıldı. "**Her yazısında teröre karşı çıkan, terörün perde arkasındakileri gün yüzüne çıkartma savaşı veren, terörün tırmanacağına dikkat çeken, İslami terör örgütlerinin giderek tehlikeli bir konuma geçtiğini söyleyen ve bu gelişmenin yalnızca darbecilere, emperyalizmin çıkarlarına yarayacağını sürekli yazan Uğur Mumcu, demokrasi düşmanlarının hedefi oldu**"

Cumhuriyet'in ödünsüz savunucusu Uğur Mumcu, yaşamı boyunca yazıları ve araştırmalarıyla, yılmadan ve usanmadan hepimizi düşündürmeye, aydınlatmaya ve uyarmaya çalıştı. Bir kişiye yapılan haksızlığı, bütün topluma yapılmış sayan Uğur Mumcu, kitlelere mal olmuş bir yazardı. Uğur Mumcu, aydınlanma devrimini özümsemiş, ödünsüz bir devrimciydi. Düşünce ve davranışları bu değerlerden oluşuyordu. Mumcu'nun eğilmeyen bükülmeyen kalemi karanlık güçleri öfkeleniyor, çileden çıkarıyordu. O, bir an olsun umutsuzluğa kapılmadı. En ön safta görevini üstlendi. Giderek toplumumuzun gözü, kulağı, beyni oldu. Mumcu, belgesiz ve bilgisiz hiçbir konu hakkında yazmadı. İşin kolayına kaçmadı. Tarikat-siyaset - ticaret ilişkilerini çözmek istiyordu. Biliyordu ki, bu ilişkiler ortaya çıkarılıp yok edilmedikçe, ülke huzura kavuşamaz, mutluluğun resmi yapılamaz. Bunun için okudu, araştırdı ve düşündü.

24 Ocak 1993'ten bu yana 26 yıl geçti. Kaç hükümet kuruldu kaç yıkıldı, ülkemizde rejim değişti ancak mumcu cinayeti faili meçhul bir cinayet olarak duruyor.

Mavi Gözlerinde Uzak Bir Hüzü Yurttaş olmak, önce yurt bilinci olmak demektir, sonra millet yani tarih bilinci sahibi olmak! Uğur Mumcu, her iki bilinci, bir bilim adamı aklı, bir sanatçı yüreğiyle birleştirmişti; gazeteciliğinin, ondan öncekilere hiç benzememesi bundandır; aramızda şaka konusuydu, derdim ki, Uğur Mumcu her şeyi inceler, ne hikmetse, Cumhuriyet gazetesinin 1940'lı yıllarda Nazi Almanya'sından yana çıkışını incelemeyiz! Gizliden gizliye ciddiye mi alıyordu ne, o dönemi araştıran kapsamlı bir çalışmada, Cumhuriyet'in o dönem birinci sayfalarını ve manşetlerini Cumhuriyet'te yayımladı. Cesaretinden hiç söz etmiyorum; yaşama ve ölme üslubu, bunu reddedilmez kanıttır... (Meydan, 2 Şubat 1993, Atilla İlhan)

Uğur Mumcu gazetecilik anlayışıyla Türkiye'de değil dünyada da gazeteciliği yalnızca bilgiye değil aynı zamanda etik bir zemine oturtan bir anlayışın öncülerindedir. Herhangi bir güç odağı, siyasi parti, oluşum ya da örgütlenmeden bağımsız biçimde yalnızca gerçekleri yazmayı ve aktarmayı görev edinmiş Mumcu, gazetecilik anlayışıyla bugünkü nesillere de örnek olamaya devam etmektedir. Türkiye'nin en karanlık dönemlerinden birisi olan 1990'lı yılların başlarında yazdığı bir yazı onun gazetecilik anlayışını gözler önüne sermesi açısından paylaşmaya değerdir:

"Gazeteciyi nasıl tanımlarsınız? Kimdir gazeteci, ne yapar? İşlevi nedir? Gazeteci, her konuda fikir ileri süren, her şeyi bilen insan demek midir? Hayır. Nereden bilecek gazeteci her şeyi?"

Ben kendime göre bir tanım yapayım:

- Gazeteci, haber ve bilgi kaynağına en çabuk ulaşan ve bu kaynaklardan edindiği bilgi ve haberleri okurlara sunan insan demektir.

Gazetecinin bu görevini yapabilmesi için habere, olaya, olguya, belgeye ve bilgiye dayalı yazılar yazması gerekir. Bunun için de gazetecinin güvenilir kişi olması zorunludur. Sır saklayan, haber ve bilgi kaynağını gizlemesini bilen, gerektiğinde hükümetlere ve güç odaklarına karşı savaşmayı göze alan insan, gazetecidir."

Uğur Mumcu, gerçekleri değiştirmeye çalışan bütün güç odaklarına karşı doğrudan, hakikatten, gerçekten yana olmayı yalnızca bir gazetecilik faaliyeti değil, bir yaşam prensibi olarak görerek yaşadı. Susturulmak istenmesinin ardında yatan gerçek de tam olarak buydu. Bu inadı, azmi ve kararlılığı nedeniyle ki, ölümünden sonra da onun izinden giden meslektaşları eliyle, o hala konuşmaya ve gerçekleri yazmaya devam ediyor.

Kaynakça

Özbay, T. (2018). *Uğur Mumcu Kemalizm ve Sosyalizm*. Telgrafhane Yayınları.

Tüleylioğlu, O. (2018). *Neden öldürüldüler?* um:ag Yayınları.

Uğur Mumcu Araştırmacı Gazetecilik Vakfı. (2023). *Uğur Mumcu'nun Hayatı*. Retrieved December 25, 2024, from <https://umag.org.tr/ugurmumcu/6-ugur-mumcu-nun-hayati.html>

Uğur Mumcu Araştırmacı Gazetecilik Vakfı. (2023). *Gazetecilik Anlayışı*. Retrieved December 25, 2024, from <https://umag.org.tr/ugurmumcu/4-gazetecilik-anlayisi.html>

İNGİLİZCEYİ OKUYUN
ÖZEL YAZI YERİ
Sadece 500 TL

Cumhuriyet

AKADEMİK TELEFON
0312 421 11 11
FAX: 0312 421 11 12
E-POSTA: cumhuriyet@cumhuriyet.com.tr

Uğur Mumcu'ya bombalı suikast Susturamazlar

Her yaşasındaki teröristin kurşanını, teröristin perde arkasında kale riğlin yüzüne çıkartma sıvığı vercen, teröristin armancını çözen, bilimsel terör örgütlerinin güdük tehlikeli bir konuma geçtiğini söyleyen ve bu gelişmenin yalınca da bu şekilde, emperyalizmin çıkarılmasını yan yavaşını sürükli yavaş Uğur Mumcu, demokrasiyi düğün rüfusun hedefli oldu.

Mumcu için...

Uğur Mumcu'nun ölümü, Türkiye'nin en büyük politik skandalıdır. Çünkü Uğur Mumcu, Türkiye'nin en büyük politik skandalıdır. Çünkü Uğur Mumcu, Türkiye'nin en büyük politik skandalıdır. Çünkü Uğur Mumcu, Türkiye'nin en büyük politik skandalıdır.

Cumhuriyet'in ana...
Cumhuriyet'in ana...
Cumhuriyet'in ana...

Cumhuriyet'in ana...
Cumhuriyet'in ana...
Cumhuriyet'in ana...

Uğur Mumcu'ya...
Uğur Mumcu'ya...
Uğur Mumcu'ya...

Uğur Mumcu'ya...
Uğur Mumcu'ya...
Uğur Mumcu'ya...

Uğur Mumcu'ya...
Uğur Mumcu'ya...
Uğur Mumcu'ya...

Uğur Mumcu'ya...
Uğur Mumcu'ya...
Uğur Mumcu'ya...

Uğur Mumcu'ya...
Uğur Mumcu'ya...
Uğur Mumcu'ya...

Uğur Mumcu'ya...
Uğur Mumcu'ya...
Uğur Mumcu'ya...

Uğur Mumcu'ya...
Uğur Mumcu'ya...
Uğur Mumcu'ya...

Uğur Mumcu'ya...
Uğur Mumcu'ya...
Uğur Mumcu'ya...

Uğur Mumcu'ya...
Uğur Mumcu'ya...
Uğur Mumcu'ya...

Uğur Mumcu'ya...
Uğur Mumcu'ya...
Uğur Mumcu'ya...

Uğur Mumcu'ya...
Uğur Mumcu'ya...
Uğur Mumcu'ya...

Uğur Mumcu'ya...
Uğur Mumcu'ya...
Uğur Mumcu'ya...

Uğur Mumcu'ya...
Uğur Mumcu'ya...
Uğur Mumcu'ya...

Demokratik...
Demokratik...
Demokratik...

Demokratik...
Demokratik...
Demokratik...

AKADEMİK TELEFON

Cumhuriyet yoluma devam edecek

Cumhuriyet yoluma devam edecek...
Cumhuriyet yoluma devam edecek...
Cumhuriyet yoluma devam edecek...

Bir Kır...
Bir Kır...
Bir Kır...

Bir Kır...
Bir Kır...
Bir Kır...

Bir Kır...
Bir Kır...
Bir Kır...

Bir Kır...
Bir Kır...
Bir Kır...

Bir Kır...
Bir Kır...
Bir Kır...

Bir Kır...
Bir Kır...
Bir Kır...

Bir Kır...
Bir Kır...
Bir Kır...

Katiller bulunsun, hesap sorulsun

En büyük terör saldırısı
En büyük terör saldırısı...
En büyük terör saldırısı...

Serisi getiremezler
Serisi getiremezler...
Serisi getiremezler...

En büyük terör saldırısı
En büyük terör saldırısı...
En büyük terör saldırısı...

Tehditler onu yıldırmadı

Tehditler onu yıldırmadı...
Tehditler onu yıldırmadı...
Tehditler onu yıldırmadı...

GÜZLEM

GÜZLEM
DENKLEM
GÜZLEM
DENKLEM
GÜZLEM
DENKLEM

Türkiye'nin Çağdaşlaşma ve Demokrasi Mücadelesine Adanmış Bir Ömür: Ahmet Taner Kışlalı.

Ahmet Taner Kışlalı fikirleri ve kalemiyle yalnızca bir dönemin değil, geleceğin de aydınlık bir sembolü olarak anılmaya devam ediyor. Onun yaşamı, Atatürk ilke ve devrimlerine duyduğu sarsılmaz inançla şekillenmiş bir direniş ve umut hikayesidir. Kendisi, bilimin, akılcılığın ve çağdaşlığın savunucusu olarak, her türlü gericiğe karşı durarak, Cumhuriyet'in temel ilkelerinin korunması için büyük bir mücadele vermiştir.

10 Temmuz 1939'da Tokat'ın Zile ilçesinde dünyaya geldi. İstanbul Kabataş Lisesi'nden sonra Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesini bitirdi. Paris Üniversitesi'nde Anayasa Hukuku ve Siyaset Bilimi Dalında doktora yaptı. 1971 tarihinde "TRT Bilimsel Başarı Ödülü Aldı". 1972 yılında doçent oldu. 1977 de CHP listesinden İzmir milletvekili seçildi. 1978'de Bülent Ecevit hükümetinde Kültür Bakanı olarak yer aldı. ADD ve ÇYDD gibi Atatürkçü ve çağdaş aydınlıkçı derneklerin üyesi olarak Anadolu'nun en uç köşelerine giderek konferanslar verdi. Uzun süre Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi'nde Siyaset bilimi dersleri veren Kışlalı, Nokta dergisi ve Cumhuriyet gazetesinde köşe yazıları yazdı.

Cumhuriyet gazetesinde "Haftaya Bakış" köşesinde Kemalizm'i, laikliği, demokrasiyi, insan haklarını savunan ve eğitime önem veren yazılar yazan Kışlalı, Kemalist düşüncüyü Türkiye'nin çağdaşlaşma hedeflerinin temel taşı olarak gören ve bu ideolojiyi bilimsel bir yaklaşımla savunan önemli bir düşünürdü. Kışlalı, Kemalizm'i bir Aydınlanma Devrimi olarak tanımlar. Bu devrim, dine dayalı düşünce kalıplarının yerini, aklın ve bilimin ışığının almasıdır. İnsan haklarının, doğuştan sahip olunan devredilemez, vazgeçilmez ve dokunulmaz nitelikleriyle kabul edilmesini gerektiğini vurgular. Kısacası, insanın orta çağ karanlığından kurtulup aydınlığa çıkmasının önemine dikkat çeker. Kemalizm, ilerici bir ideoloji olarak geçmişin beççiliğini yapmaz, kalıplaşmış inanç sistemine bağlı kalmaz. Değişen koşullar içinde sürekli ve akılcı bir yenilenmeyi savunur ve bu yenilenmenin ilkelerini içerir. "Kemalizm geçmişin beççiliği değil, geleceğin öncülüğüdür" sözü Kışlalı'nın Kemalizm'in bu devrimci ruhunu hatırlatarak, onun durağan değil, ilerleyen bir ideoloji olduğunu dile getirmiştir.

1990'lı yıllarda Türkiye'nin çağdaşlaşma sürecinde karşılaşılan zorluklara karşı kararlı bir duruş sergileyen Kışlalı, laiklik ilkesine yönelik tehditler ve gericilikle mücadeleyi öncelikli gündemine almıştır. Kışlalı, laikliği Kemalizm'in altı ilkesiyle ilişkilendirerek ele alır ve bu

ilkelerin diğer pek çok ilke için bir ön koşul olduğunu vurgular. Laiklik, demokrasinin ön koşuludur; çünkü laiklik olmadan ne gercek bir düşünce özgürlüğü ne de özgür bir seçim mümkün olabilir. Milliyetçiliğin ön koşuludur; çünkü laikliğin olmadığı bir yerde önemli olan unsur ulus değil, inananların oluşturduğu ümmettir. Devrimcilik açısından laiklik, bilimin ve çağın gereklerinin gerisinde kalmış bir toplumu değiştirebilmenin ön koşuludur. Halkçılık bağlamında ise laiklik olmadan halkın isteklerinden çok, dinsel seçkinlerin düşünceleri belirleyici hale gelir. Kışlalı Laikliği, Kemalist ilkelerin birçoğunun dayanağı olarak tanımlar.

Kışlalı Kemalist devrimcilik üzerinde de durmuştur. Kemalist devrimciliğin iki temel öğeden oluştuğunu öne sürer. Eskimiş kurumları yıkıp, çağın gereklerine uygun yeni kurumlar oluşturmak ve değişmeye ve yeniliklere sürekli açık olmak. Ve Kemalist devrimcilik, devrimi sürdürecektir yeni ve daha ileri güçlerin doğmasını sağladığı ve onlara yolu açık tuttuğu için, 70 yıl sonra da ayakta kalabilmiştir

Ahmet Taner Kışlalı'nın ders anlatımıyla ilgili anıları, onun yalnızca bir akademisyen değil, aynı zamanda öğrencileri üzerinde iz bırakmayı başaran bir eğitimci olduğunu ortaya koyar. Kışlalı, yıllardır bir gelenek haline getirdiği şekilde, 10 Kasım'a denk gelen derslerinden birini Kemalizm'e ayırırdı. Genelde bu dersler sessiz geçer, öğrenciler dikkatle dinlerdi. Ancak bir yıl, beklenmedik bir gelişme yaşandı. 200'den fazla öğrencinin tıklım tıklım doldurduğu sınıfta, Kışlalı kendisini adeta konuya kaptırmıştı. Ders bitip saatler geçmişti ki, sürenin nasıl geçtiğini fark etti. Öğrencilerden özür dileyerek ara vermeyi teklif ettiğinde, o zamana kadar sessiz kalan sınıftan büyük bir

protesto dalgası yükseldi: Hiç kimse dersi bırakmak istemiyordu. Öğrenciler o kadar etkilenmişti ki, yemeğe gitmek yerine Kışlalı'yı dinlemeyi tercih ettiler. Bu yoğun ilgi ve bağlılık, Kışlalı'nın anlattığı fikirlerin öğrenciler üzerinde ne kadar derin bir etki bıraktığını açıkça gösteriyordu. Bu hikaye, Ahmet Taner Kışlalı'nın yalnızca bir akademisyen değil, aynı zamanda genç zihinlerde iz bırakan bir fikir insanı olduğunun çarpıcı bir örneğidir. Kemalist düşüncüyü yalnızca bir teori olarak değil, yaşayan bir değer olarak aktarma çabası, onun eğitimci anlayışını yansıtan en güzel anlatılardan biridir.

9 Eylül 1995'te geçirdiği trafik kazasında, 1968 yılında eşi Nilgün Kışlalı öldü, kendisi ağır yaralı olarak kurtuldu. İlk eşinden Dolunay ve Altınay adında iki kız çocuğu ve ikinci eşinden de bir aylık bir kız çocuğu vardı. Prof. Dr. Ahmet Taner Kışlalı, 21 Ekim 1999 günü sabah evinin önünde uğradığı bombalı suikast sonucu yaşamını yitirdi. Kışlalı, saat 09.28'de ertesi gün yayınlanacak yazısını Cumhuriyet gazetesine faksladıktan sonra, İletişim Fakültesi'nde 2. sınıflara vereceği dersine gitmek üzere evinden çıkarak kaldırımın önündeki "06 GK 377" plakalı Volkswagen Passat marka otomobile yöneldi. Otomobilinin ön canını önünde silecekler kaporta arasına sıkıştırılmış olan gazete kağıdına sarılı paketi gördü. Sağ eliyle otomobilinin kapısını açarken sol eliyle paketi aldığı sırada patlama gerçekleşti. Olayın görgü tanığı, site bahçevanı Arif Emirhan, Kışlalı'nın, ön cam üzerinde duran poşeti eline aldığı sırada büyük bir patlama meydana geldiğini söyledi. Patlama sonucu sol kolu dirsektin kopan Kışlalı, eşi Nilüfer Kışlalı ile komşuları tarafından çağrılan bir ambulansla Bayındır Tıp Merkezi'ne götürüldü. Bayındır Tıp Merkezi'ne getirilen Kışlalı'nın, yapılan tüm müdahalelere karşın acil servise getirildikten yirmi dakika sonra saat 10:25'te yaşamını yitirdi. Ahmet Taner Kışlalı'ya yönelik bombalı suikast, öğrencileri ve okullarını üzüntüye boğdu. Olayın duyulmasının ardından, Bayındır Tıp Hastanesi çok sayıda siyasinin, öğrencilerinin ve okullarının akınına uğradı. Sivil toplum örgütleri, yaşamı boyunca aydınlanma mücadelesinin savunucusu olan Ahmet Taner Kışlalı'nın bombalı bir saldırıyla öldürülmesini "laik cumhuriyete yönelik bir saldırı" olarak değerlendirdi. Ahmet Taner Kışlalı'nın evinin bulunduğu sokak yurttaşların protestolarına sahne olurken, Kışlalı'nın sevenlerinin ziyaretleri olaydan sonraki günlerde de sürdü. Okulları, sevenleri ve öğrencileri evinin önüne karanfiller bırakarak mumlar yakdılar. Yurttaşlar ayrıca "10. Yıl Marşı", "Ankara'nın Taşına Bak", "Uğurlar Olsun"

ve "Eşkiya Dünyaya Hükümdar Olmaz" söyleyerek protestolarını sürdürdüler. Büyük bir "Atatürk" posteri de Kışlalı'nın balkonuna asıldı. İstanbuldaki çeşitli üniversitelerin rektörleri, öğretim üyeleri ve öğrencileri, Kışlalı'nın öldürülmesini protesto etmek için İstanbul Üniversitesi Beyazıt Kampüsündeki Atatürk Anıtı önünde toplandı. Burada bir konuşma yapan İstanbul Üniversitesi rektörü Prof. Dr. Kemal Alemdaroğlu, şunları söyledi: "Devlet yetkilileri, gerici ve bölücü akımları ve onların uzantılarını koruyan ve kollayanlara af girişimlerinden mutlak surette vazgeçmelidir. Ulu Önder Atatürk'ün oluşturduğu Türk ulusunu ümmetleştirmek, Araplaştırmak girişimlerinin son bulmasını ve bu anlayış doğrultusunda ülkenin çağdaşlaşmasına engel olan bütün düşüncelere, yazan ellere ve koruyan kurumlara karşı önlemlerin alınmasını açıkça istiyoruz." İzmir'de Dokuz Eylül Üniversitesi Senatosu'nun aldığı karar doğrultusunda, rektör ve öğretim üyeleri, rektörlük binasından Cumhuriyet Alanı'na yürüdü. Senato'nun aldığı kararı okuyan Rektör Prof. Dr. Fethi İdman, saldırının Kışlalı'nın kişiliğinde Atatürk'e, Cumhuriyete, laikliğe, yapıldığını söyledi. Senato açıklamasında "Bundan önceki cinayetler gibi faili meçhul bırakılmasının son bulmasını istiyoruz. Bilsinler ki Türk ulusu Cumhuriyet düşmanlarının özelemlerine geçit vermeyecektir" denildi.

Prof. Dr. Ahmet Taner Kışlalı'nın kızları Dolunay Uluç ile Altınay Kışlalı yaptıkları yazılı açıklamada, Türk insanına olan güvenlerinin altını çizirken, failin meçhul olmadığını vurguladılar.

Kışlalı için ilk tören 23 Ekim Cumartesi günü, sabah saat 10.00'da TBMM' de yapıldı. Buradaki törenden sonra Kışlalı'nın naaşı alkışlar ve sloganlar eşliğinde Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi'ne uğurlandı. Kalabalık nedeniyle zaman zaman izdiham yaşanan fakülte'deki törene, öğrencileri ve öğretim üyesi arkadaşlarının yanı sıra 72 üniversite rektörü, Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Kemal Gürüz, Prof. Dr. Mümtaz Soysal, öğrencileri, meslektaşları, okurları ve gazeteciler katıldı.

Saygı duruşuyla başlayan törende konuşan Kışlalı'nın 41 yıllık meslektaşı Prof. Dr. Ergün Türkcan, Kışlalı'nın şiir yazmadığını ancak şair ruhlu biri olduğunu vurguladı. Türkcan, "Şair ruhlu adam, en duyarlı ve en hassas adamdır. Kışlalı'ya atılan bomba, bize yöneliktir. Biz acıya alıyoruz, bundan sonra yine öldürecekler, çünkü bunları yakalamak mümkün değil. Acı bilince dönüşüyor.

Ahmet'in ölümünün, bu menfur cinayetlerin sonucunu olmasını diliyorum" dedi. Kışlalı'nın ölümünün birleştirici olduğunu vurgulayan Türkcan, "Hiç kimse ucuz ve kolay neticeler elde edemeyecek. Yerdeki kanını aramak yerine, onun düşüncelerini göklere yükseltmekle Ahmet Taner Kışlalı'yı yaşatabiliriz" diye konuştu. Ankara Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Günel Akbay, Atatürk'ün çizdiği uygarlık yolundan kendilerini ayırmak isteyenlerin Kışlalı'yı haince öldürdüğüne dikkat çekerek, "Cumhuriyetin tüm kurumları onun aziz hatırasını daima yaşatacak. Bu karanlık güçler bilsinler ki onun çizdiği yol ölümsüzdür. Atatürk ilkelerine bağlılığın, irticayla mücadelelenin, Kuvayı Milliye'nin simgesi Kışlalı daima yaşayacak" dedi. Kışlalı'nın bilim adamı yönüne dikkat çeken Akbay, "O, Ankara Üniversitesi için 'Cumhuriyetin Üniversitesi' dendi. Ankara Üniversitesi, büyük Türk üniversitesi oluyor" diye konuştu.

Törenin ardından Kışlalı'nın naaşı göz yaşları arasında Büyük Tiyatro'ya getirildi. Alkışlar eşliğinde omuzlar üzerinde taşınan naaşı, Kışlalı'nın bir fotoğrafının da yer aldığı sahneye yerleştirildi. Bu arada Opera Sahnesi'ni ağzına kadar dolduran yurttaşlar Kışlalı'yı dakikalarca ayakta alkışlayarak, "Türkiye laikdir, laik kalacak" sloganı attılar. Kızılay'dan yürüyüşe geçen kortejin Opera Binası'na ulaşmasının ardından buradaki tören başladı.

Cumhuriyet'in önündeki törenden sonra Kışlalı'nın naaşı Kocatepe Camisi'ne götürüldü. Saat 15.00'de cami avlusuna giren Kışlalı'nın naaşı alkışlarla karşılandı. Genelkurmay Başkanlığı'nın talimatı üzerine Ankara garnizonu ve birliklerdeki binlerce subay ve astsubay da Kocatepe'deki cenaze namazına katıldı. Ardından Karşıyaka mezarlığına defnedildi. Kışlalı'nın cenazesi gün boyu Ankara sokaklarında Meclis'ten mezarlığa kadar büyük kalabalıkların sevgi seliyle son yolculuğuna uğurlandı. Cumhuriyet gazetesi yazarı, Atatürkçü Düşünce Derneği 2. Başkanı, eski Kültür Bakanı, Prof. Dr. Ahmet Taner Kışlalı'yı, on binlerce yurttaşın eşlik ettiği törenlerle uğurlandı. On binlerin haykırdığı "Türkiye laikdir laik kalacak" sloganları, Ankara caddelerinde çınladı.

Ahmet Taner Kışlalı suikastı ile ilgili bazı köşe yazarlarının görüşleri şöyledir: Cüneyt Arca'yürek (Cumhuriyet): Neden Cumhuriyet yazarları? Uğur Mumcu ve Ahmet Taner Kışlalı. Neden Cumhuriyet'e yakın olanlar? Muammer Aksoy ve Bahriye Üçok? Bu cinayetlerin Kışlalı ile sona ereceği sanılmamalı.

Mustafa Balbay (Cumhuriyet): Kışlalı kimdir? Atatürkçülüğü ve laikliği bayrak olarak taşımayı, kalem alıp yazmayı, söze vurup anlatmayı yaşam biçimi edinmiş bir kişi.

Güngör Mengi (Sabah): Türkiye'nin seçkin aydınlarından biri olan Ahmet Taner Kışlalı'nın suikastı, ülkenin huzuruna ve demokratik geleceğe yönelmiş bir suikasttır.

Mine G. Kırıkkanat (Radikal): Sözü bittiği yerdeyiz. Yalnız sözün mü? Çocuklarımızı yarınlara taşıyacak yolları aydınlatmaya çalışan ışıklardan biri daha söndürüldü.

CHP Genel Başkanı Altan Öymen, Cumhuriyet gazetesinin önünde yapılan törende, demokratik ve laik cumhuriyetin en keskin savunucularından olan Kışlalı'nın ve Uğur Mumcu'nun öldürülmesiyle laik cumhuriyeti savunulara gözdağı verilmesi amacına hiçbir zaman ulaşamayacaklarını söyledi. Öymen'in "Kışlalı'yı bugün uğurluyoruz. Yatacağı yer Atatürk'ün yanındır. Üçoklar'ın, Mumcular'ın, Aksoylar'ın yanındır. Karanlık aydınlığı yenemez. Demokratik laik Cumhuriyet ilelebet payidar kalacaktır" sözleri büyük alkış aldı.

Akademik çalışmaları ve gazetecilik yaşamı boyunca sergilediği cesur duruş, onun halkın gönlünde yer etmesini sağlamıştır. Suikast sonucu aramızdan ayrılması, bir aydınlık savaşçısının kaybı olarak derin bir üzüntü yaratmış olsa da, onun düşünceleri ve eserleri, Türkiye'nin ilerleme yolundaki yolculuğunda yaşamaya ve ilham vermeye devam etmektedir.

Kaynakça
Kışlalı, A. T. (1994). *Kemalizm, Laiklik ve Demokrasi*. İmge Kitabevi.

Tüleylioğlu, O. (2018). *Neden öldürüldüler?* um:ag Yayınları.

Demirtaş S. (2020). *Ahmet Taner Kışlalı*. Düşünüm, 17, 18-22. Retrieved December 25, 2024, from https://dusunumdergisi.com/wp-content/uploads/2020/02/Dusunum_Sayi_17_Subat_Mart.pdf

Türk Tarihçiliğinin Cesur Sesi: Necip Hablemitoğlu

Necip Hablemitoğlu, Türkiye'nin yakın tarihine damga vuran aydınlarından biri olarak fikirleri, yazıları ve hayatı boyunca savunduğu değerlerle toplumda derin izler bırakmış bir isimdir. Hem akademik hem de entelektüel birikimiyle dikkat çeken Hablemitoğlu, özellikle tarih, siyaset ve toplumsal meselelerdeki cesur duruşuyla hatırlanmaktadır. Türk tarihçi, yazar ve akademisyen olarak, özellikle Türkiye'nin milli bağımsızlık mücadelesine ve laiklik ilkesine verdiği önemle tanınan bir aydındır. Hayatı boyunca Kemalist ideolojiyi savunan ve bu çerçevede siyasi, kültürel ve toplumsal meselelerde cesur analizler yapan Hablemitoğlu, ele aldığı konular ve ortaya koyduğu tezlerle dikkat çekmiştir. Necip Hablemitoğlu'nun Kemalizm'e bakış açısı, Atatürk'ün ilke ve inkılaplarını bir rehber olarak benimsemesi, onları yalnızca tarihsel bir dönemle sınırlamayıp günümüz meselelerine çözüm sunan bir ideoloji olarak görmesiyle şekillenmiştir. Hablemitoğlu, özellikle bağımsızlık, laiklik, ulusal egemenlik ve anti-emperyalizm ilkelerini vurgulamış, bu değerlerin Türkiye'nin geleceği için vazgeçilmez olduğunu savunmuştur.

Laikliği Türkiye Cumhuriyeti'nin modernleşmesinin ve toplumsal barışın temel taşı olarak görüyordu. Din temelli bir siyaset anlayışına karşı çıkmış, laiklik ilkesinin çağdaş bir toplum inşa etmenin anahtarı olduğunu savunmuştur. Hablemitoğlu, Kemalizmin anti-emperyalist duruşuna büyük önem vermiştir. Türkiye'nin dış müdahalelerden korunmasını, ulusal egemenliğin sürdürülmesinin bir şartı olarak görmüş ve yabancı vakıflar, uluslararası kuruluşlar gibi yapıların bağımsızlık üzerindeki olumsuz etkilerini eleştirmiştir. Atatürk'ün eğitime verdiği önemi benimseyen Hablemitoğlu, laik ve bilimsel eğitim sisteminin

korunmasını ve geliştirilmesini savunmuştur. Ona göre, ancak nitelikli bir eğitim sistemiyle toplumsal kalkınma sağlanabilir ve Kemalist değerler yeni nesillere aktarılabilir. Türk diline, kültürüne ve tarihine duyduğu bağlılık, bu milliyetçilik anlayışının bir yansımasıdır demiştir.

28 Kasım 1954 tarihinde Ankara'da doğan Hablemitoğlu lisans eğitimini 1977 yılında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesinde tamamlamıştır. Aynı yıllarda "Dilde Fikirde İş'te Birlik" adlı aylık bir dergi çıkarmış, 1970'li yılların sonlarında Kültür Bakanlığında Basın ve Halkla İlişkiler Müşaviri olarak çalışmış 1980'li yıllarda ise Turizm Bakanlığında Basın Müşaviri olarak görev yapmıştır. Bu görevleri sırasında kamu kurumlarının halkla ilişkiler faaliyetlerini yürütmüş ve kültür-sanat etkinliklerinin tanıtılmasında rol almıştır. Hablemitoğlu'nun, bu dönemlerde kazandığı deneyimler, sonraki yıllarda akademik çalışmalarında ve yazılarında devlet yapısını ve kamu yönetimini eleştirel bir gözle ele almasına katkı sağlamıştır. Daha sonra yine Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Enstitüsünde doktorasını yaparak tarih alanında uzmanlaşmıştır. Necip Hablemitoğlu, ulusal bağımsızlık, laiklik ve Türkiye'nin jeopolitik meseleleri üzerine yaptığı çalışmalarla tanınmıştır. Akademik kariyerinde özellikle Türk-Alman ilişkileri, azınlık politikaları ve uluslararası vakıfların Türkiye üzerindeki etkileri üzerine yoğunlaşmıştır. 1995-1996 yılları arasında Birleşmiş Milletler Örgütü'nün bir projesinde (UNDP) görev alarak Moldova'da Gagauz Türkleri'nin Latin alfabesine geçişi ile ilgili olarak danışmanlık hizmeti vermiştir. Buradaki görevi sırasında, Cumhuriyet döneminin başında bölgede Atatürk tarafından görevlendirilen öğretmenlerin bulunduğunu belirleyerek, bu öğretmenlerin bugün yaşayan öğrencilerinin anılarını derledi ve bir kısmını "Kemal'in Öğretmenleri" başlıklı ile yayımladı. Hablemitoğlu'nun "Kemal'in Öğretmenleri" başlıklı yazısı, Mustafa Kemal Atatürk'ün fikir dünyasını şekillendiren, ona rehberlik eden öğretmenleri ve eğitim sisteminin onun liderliğine olan etkisini ele almaktadır. Bu yazıda Hablemitoğlu, Atatürk'ün eğitim aldığı dönemdeki öğretmenlerinden ve onların Atatürk'ün düşünce yapısına kazandırdığı değerlerden bahseder. Necip Hablemitoğlu'nun ilk kitabı, II. Dünya Savaşı sırasında Sovyet Rusya tarafından Kırım Türklerinin kendi topraklarından zorunlu göç ettirilmesini anlatan ve 1974 yılında yayımlanan "Yüzbinlerin Sürgünü" adlı eserdir. En son emniyet ve istihbarat birimleri içindeki fethullahçı yapılanmayı ortaya çıkaran "Köstebek" adlı bir kitap yazmış ve bastıramamıştır. Diğer önemli eserleri arasında şunlar yer almaktadır.

"Çarlık Rusyası'nda Türk Kongreleri (1905-1917)": Çarlık Rusyası döneminde Türk topluluklarının bir araya gelerek düzenlediği kongreleri ve bu kongrelerin Türk dünyası için önemini ele almıştır.

"Şefika Gaspıralı ve Rusya'da Türk Kadın Hareketi (1893-1920)": Türk kadın hareketinin öncülerinden biri olan Şefika Gaspıralı'nın hayatını ve Rusya'daki Türk kadınlarının hak mücadelesini anlatmıştır.

"Alman Vakıfları ve Bergama Dosyası": Türkiye'deki yabancı vakıfların faaliyetlerini ve bu faaliyetlerin ulusal bağımsızlık üzerindeki etkilerini eleştirel bir bakışla incelemiştir.

"Kırım'da Türk Soykırımı": Kırım Türklerine yönelik baskı, zulüm ve soykırım politikalarını detaylı bir şekilde analiz etmiştir.

Hablemitoğlu, çalışma alanına ilişkin Türkiye'de ve yabancı ülkelerde sempozyum, panel gibi toplantılarda sayısız konferanslar verdi, çeşitli televizyon ve radyo programlarına katıldı. Siyasal İslam ve İslamcı terör örgütlerinin Türkiye'deki yapılanmalarına ilişkin araştırmalarıyla tanınan Hablemitoğlu, Alman Vakıfları ile Avrupa Birliği Uyum Yasaları içinde yer alan vakıflar yasası konularında çeşitli araştırmaları da bulunuyordu. Çalışma alanına ilişkin çok sayıda kitap ve makalesi bulunan Hablemitoğlu, Ankara Üniversitesi'nde Doktor Öğretim Görevlisi olarak Atatürk İlkeleri ve Devrim Tarihi dersini veriyordu.

Dr. Necip Hablemitoğlu Alman vakıflarının Türkiye'de yasal olmayan çalışmalar yaptığını, etnik ve mezhepsel ayrılıkları körüklediğini de öne sürüyordu. Söz konusu vakıfların gelir kaynaklarının %90'ından fazlasının Alman devleti tarafından karşılandığını savunan Hablemitoğlu, Ağustos 2001'de yayınladığı "Alman Vakıfları ve Bergama Dosyası" adlı kitabında bu konular üzerinde durmuştur.

18 Aralık 2002'de Ankara'daki evinin önünde uğradığı suikast sonucu hayatını kaybeden Hablemitoğlu'nun ölümü, Türkiye'de hâlâ aydınlatılmamış faili meçhul cinayetler arasında yer almaktadır.

Üniversiteden çıktıktan sonra evinin yakınındaki alışveriş merkezine uğrayıp, saat 20.30 sıralarında Çankaya Portakal Çiçeği Sokak, 40 numaradaki evinin önüne gelen Hablemitoğlu, park yerinde kendisine ait 06 TF 647 plakalı araçtan indiği sırada silahlı saldırıya uğradı. Saldırgan ya da saldırganlar karanlıktan yararlanarak kaçarken silahla başına iki

el ateş edilen Hablemitoğlu olay yerinde yaşamını yitirdi.

Dr. Hablemitoğlu'na yönelik saldırı, tüm yurttta büyük tepki yarattı. Olay, sevenleri, meslektaşları, üniversiteler, sivil toplum örgütleri, siyasi partiler, yargı ve emniyet yetkililerince kınandı. Emniyet birimleri, Hablemitoğlu suikastının işleniş biçimiyle Profesör Muammer Aksoy cinayetiyle de benzerlik taşıdığına işaret ettiler. Aksoy, 31 Ocak 1990 günü saat 19.05'te Ankara Bahçelievlerdeki evinin önünde öldürülmüş, suikastın ardından kanıt olarak sadece üç adet kovana ulaşılabilmisti.

Hablemitoğlu'nun ailesini ziyaret eden Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Sabih Kanadoğlu, siyasi cinayetlerin yeniden başlamasından endişe duyduğunu belirterek *"Buna karşı milletçe gerekli önlemleri almamız lazım. Evvela yılın başına kapılmamız lazım. Türkiye, fedakar bir evladını kaybetti, ancak hedeflenen Atatürk ilke ve devrimlerine bağlı laik, demokratik Cumhuriyet, sonsuza kadar yaşatılacaktır"* dedi.

ADD Genel Başkanı Halil İbrahim Şahin, yaptığı açıklamada şu değerlendirmelerde bulundu. *"Saldırı devletimize, Atatürkçü düşün sistemine, laik ve demokratik Cumhuriyetimize yapılan bir saldırıdır. İç ve dış hıyanet odaklarının tetikçileri tarafından kurşunlanarak öldürülmüştür. Bu durum, Atatürk Cumhuriyeti'ne karşı atılan tohumların boy veren kara ürünleridir. Devlet kesin olarak Atatürkçü çizgide refleksini göstermelidir. Bu refleks gerek cenaze töreninde gerekse suçluların yakalanmasında ulusa güven vermelidir. Bu hunharca cinayetler son bulmalıdır."*

Uğradığı bombalı saldırı sonucu hayatını kaybeden gazeteci-yazar Prof. Dr. Ahmet Taner Kışlalı'nın eşi Nilüfer Kışlalı, Necip Hablemitoğlu cinayetiyle ilgili olarak, *"Aynı filmde değişik senaryosunu izliyor gibiyim"* dedi. Hablemitoğlu'nun evine gelerek, ailesine başsağlığı ziyareti yapan Nilüfer Kışlalı, Hablemitoğlu ailesiyle daha önce tanışmadıklarını, ancak eşi Şengül Hablemitoğlu ile aynı acıyı paylaştığı için bir yardımcı olabileceğini düşünerek ziyarete gelmek istediğini belirtti. Kışlalı, Hablemitoğlu'nun ailesini kendisine çok yakın hissettiğini ifade ederek, *"Anlayabiliyorum çünkü bir tabir vardır; damdan düşenin halini, damdan düşen anlar,"* dedi. Bir soru üzerine, failerin yakalanacağına inandığını belirten Kışlalı, *"Burası hukuk devleti. İnanmak zorundayız. Başka çıkış yolumuz yok. İnşallah yakalanır, inşallah bu da son olur ve böyle durumlar için bir daha ziyaret yapmam,"* şeklinde konuştu.

Cumhurbaşkanı Sezer, TÜBİTAK'ta katıldığı törenin ardından gazetecilerin Hab-

lemitoğlu suikastının anımsatmaları üzerine, *"Hablemitoğlu'nun düşüncesi, kimliği belli. Tabii ben de ona karşı yapılan saldırıyı şiddetle kınıyorum, lanetliyorum. Umuyorum ki, saldırganlar kısa sürede yakalanarak adalete teslim edilecektir. Bunun kötü günlerin başlangıcı olmamasını diliyorum. Bu bir terör eylemi, belli. Bu siyasi suç diye düşünüyorum"* dedi.

Alman basını Dr. Necip Hablemitoğlu'nun bir suikasta kurban gitmesine geniş yer verdi. Almanya'nın başkenti Berlin'de yayınlanan *"Der Tagesspiegel"* gazetesi, Hablemitoğlu'nun Türkiye'de faaliyet gösteren Alman vakıflarıyla ilgili araştırmaları bulunduğuna yer verdi.

Evinin önüne gelerek, öldürüldüğü noktaya karanfiller bırakan CHP Genel Başkanı Deniz Baykal, *"Ülkemizin etrafında büyük tuzaklar var. Bu tuzaklardan kaçabilmek için olağanüstü bir duyarlılığa ve dikkate ihtiyaç var. Bunun arkasında kimlerin olduğu güvenilir biçimde ortaya konulmalıdır. Türkiye, bir korku, telaş ve karanlıkta birbirini suçlayan insanların ülkesi haline dönüştürülmemelidir"* diye konuştu. Hablemitoğlu'nun öğrencileri ise tepkilerini yaptıkları gösterilerle dile getirdiler.

Dr. Necip Hablemitoğlu 21 Aralık günü toprağa verildi. Hablemitoğlu için Ankara Kocatepe Camisi'nde düzenlenen törene Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, Başbakan Abdullah Gül, Genelkurmay Başkanı Orgeneral Hilmi Özkök ve diğer komuta heyeti katıldı. Türk Silahlı Kuvvetleri, daha önce Ahmet Taner Kışlalı'nın cenazesinde olduğu gibi üniformalı çok sayıda subay ile törende temsil edildi. Cenazeye resmi katılım için Ankara Garnizonu'na emir verilmesi nedeniyle Ankaradaki karargahlarda görevli çok

sayıda subay, askeri servislerle Kocatepe Camisi'ne geldi. Alanda bulunan yurttaşlar Hablemitoğlu'nun tabutuna karanfil atarken askerler de Hablemitoğlu'nun cenazesi önlerinden geçerken selam verdiler. Necip Hablemitoğlu'nun kızları Kaniye ve Uyvar'ın, babalarıyla birlikte çekilmiş bir fotoğrafı taşıdıkları gözlemlendi. Camiden ambulansla Karşıyaka Mezarlığı'na getirilen Hablemitoğlu'nun cenazesi burada toprağa verildi.

Kaynakça
Tüleylioğlu, O. (2018). *Neden öldürüldüler?* um:ag Yayınları.

Kayabaşı, F. (2020). *Necip Hablemitoğlu*. Düşünüm, 17, 23-26. Retrieved December 25, 2024, from https://dusunumdergisi.com/wp-content/uploads/2020/02/Dusunum_Sayi_17_Subat_Mart.pdf

Bizler, bütün hızımızı senden, milli tarihimizden ve ruhumuzdaki sönmez insan ateşinden alıyoruz. Senin kurduğun temeller üzerinde attığımız her adım sağlam, yaptığımız her hamle şuurlidir. En kıymetli emanetin olan Türk istiklal ve Cumhuriyeti, mevcudiyetimizin esası olarak, eğilmez başların, bükülmez kolların, yenilmez Türk evlatlarının elinde ilelebet yaşayacak ve nesilden nesile devredilecek.

düşünüm
İki aylık dijital düşünce ve kültür dergisi